

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

філологічний факультет

Кафедра зарубіжної літератури, теорії літератури та слов'янської філології

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
Історія зарубіжної літератури (XIX ст.)

обов'язкова

Освітньо-професійна програма Українська мова та література

Спеціальність 035.01 Філологія (українська мова та література)

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

філологічний факультет

Мова навчання українська

Розробники: кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри зарубіжної літератури та теорії літератури **Алла Володимирівна Сажина**

Профайл викладача

Контактний тел.

E-mail:

Сторінка курсу в Moodle

Консультації

http://philology.chnu.edu.ua/?page_id=286

0501000478

a.sazhyna@chnu.edu.ua

<https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=3989>

Очні консультації: за розкладом

Онлайн-консультації: за попередньою домовленістю.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

„Історія зарубіжної літератури XIX ст.” викладається студентам після вивчення ними „Античної літератури”, „Історії зарубіжної літератури Середніх віків і Відродження”, „Історії зарубіжної літератури XVII-XVIII ст.”, тому надзвичайно важливим є, з одного боку, зберегти зв'язок з вже вивченим матеріалом, а з іншого – орієнтувати на вивчення зарубіжної літератури XX століття. Дисципліна охоплює період з кінця 80-х рр. XVIII ст. до початку 60-х рр. XIX ст. Окреслений період – епоха стрімких історичних подій і змін, які справили значний вплив на загальний хід історії, долю народів, образ культури і мистецтва. Курс “Історія зарубіжної літератури XIX ст.” передбачає знайомство із специфікою літературного процесу у період революційних потрясінь, із змінами концепції світу і людини.

2. Мета навчальної дисципліни:

Метою даного курсу є ознайомлення студентів зі специфікою розвитку західноєвропейської й американської літератури в XIX столітті й формування уявлення про романтичну й реалістичну естетику на матеріалі конкретних художніх творів. *Теоретичним завданням* навчального курсу є розширення уявлень про певний етап в історії розвитку національних літератур у контексті естетичних програм романтизму й реалізму.

3. Завдання:

Дисципліна передбачає прочитання студентами значної кількості художніх творів та засвоєння основних теоретичних відомостей. Для успішного оволодіння курсом вимагається знання не лише історико-літературного матеріалу, але й основних тенденцій в розвитку філософсько-естетичної думки в європейських країнах.

Компетенції, якими має оволодіти студент у процесі вивчення дисципліни: розуміти зміст аналізованих творів художньої літератури й екстраполювати засвоєний теоретичний базис до їх аналізу, орієнтуватися в корпусі основної та додаткової літератури до окремих тем даної дисципліни

5. Результати навчання

знати програмні художні тексти й рекомендовану критичну літературу; основні літературні та художні напрями даної доби; сутність зв'язків між літературною спадщиною попередніх епох та літературою XIX ст., їх відтворення в художніх текстах; особливості рецепції окремих творів в українському контексті (переклади, дослідження);

вміти застосовувати свої знання з теорії літератури при аналізі художніх творів; застосовувати різні методологічні підходи при аналізі художніх творів; виділяти й досліджувати всі складники змісту та форми; визначати компоненти сюжету та композиції; аналізувати художній текст; виявляти складні взаємозв'язки між розвитком філософської та культурологічної думки і літературної практики даної епохи; концептуально мислити.

3. Опис навчальної дисципліни

3.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	2	2	3	90	30	30			30		екзамен

3.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Літературний процес XIX ст. Література Німеччини, Англії XIX ст.											
Тема 1. XIX ст. як культурна епоха. Історико-літературний процес XIX ст.: періодизація, ключові проблеми.	15	5	5			5						
Тема 2. Література Німеччини XIX ст.: творчість найвидатніших представників німецької літератури XIX ст.	15	5	5			5						
Тема 3. Література Англії XIX ст.: творчість найвидатніших представників англійської літератури XIX ст.	15	5	5			5						
Разом за ЗМ1	45	15	15			15						
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Французька, американська, польська літератури XIX ст.											
Тема 1. Література Франції XIX ст.: творчість найвидатніших представників французької літератури XIX ст.	15	5	5			5						
Тема 2. Література США XIX ст.: творчість найвидатніших представників літератури США XIX ст.	15	5	5			5						
Тема 3. Література	15	5	5			5						

Польщі XIX ст.: творчість найвидатніших представників польської літератури XIX ст.												
Разом за ЗМ 2	45	15	15			15						
Усього годин	90	30	30			30						

3.2.1. Теми практичних занять

№	Назва теми
1	XIX ст. як культурна епоха. Історико-літературний процес XIX ст.: періодизація, ключові проблеми.
2	Німецький романтизм як світоглядна парадигма.
3	Німецька література 1830-60-х рр.
4	Романтизм у англійській літературі.
5	Зміни в англійському суспільстві й суспільній свідомості – розквіт вікторіанської літератури.
6	Література Франції XIX ст. Французький романтизм
7	Розвиток французької реалістичної літератури. Типологія французького соціально-психологічного роману XIX ст.
8	Романтизм у США. Ранній американський романтизм
9	Творчість найвидатніших представників зрілого американського романтизму
10	Література Польщі XIX ст.

3.2.2. Тематика індивідуальних завдань

№	Назва теми
1	Підготовка рефератів до теми.
2	Ведення читацьких щоденників (фіксація проаналізованих текстів).
3	Усний переказ прочитаних текстів.
4	Декламація поезії.

3.2.3. Самостійна робота

№	Назва теми
1	XIX ст. як культурна епоха. - Хронологічні границі епохи. - Тенденції соціального і наукового розвитку. - Промислова, науково-технічна і соціальні революції. - Основні суспільно-політичні рухи і напрями. Філософські і художні течії.
2	Ознайомитися з творчістю найвидатніших представників німецької літератури XIX ст. - Ф.Гельдерлін Лірика. - Г. фон. Клейст „Розбитий глечик”. „Міхаель Кольхаас”. - Е.Т.А. Гофман „Золотий глечик”. „Крихітка Цахес...”, „Життєві погляди Кота Мурра”. - Г. Гейне „Книга пісень”.

	<p>Опрацювання критичної літератури.</p> <p>Підготовка рефератів на одну з тем: „Фантастика у творчості Е.Т.А. Гофмана”; „Тема природи в німецькій романтичній ліриці”; „Тема трагічного в драматургії Г. фон Клейста”.</p> <p>Ведення читачького щоденника.</p>
3	<p>Ознайомитися з творчістю найвидатніших представників англійської літератури ХІХ ст.</p> <ul style="list-style-type: none"> - У.Вордсворт, С. Колрідж Лірика. - Д.Г.Байрон Лірика. „Паломництво Чайльд-Гарольда”. - П.Б.Шеллі „Звільнений Прометей”. - В.Скотт „Айвенго”. - Ч.Діккенс „Домбі і син”. - У.Теккерей „Ярмарок суєти”. <p>Опрацювання критичної літератури.</p> <p>Підготовка доповідей на одну з тем: „Художня своєрідність роману Д. Байрона „Дон-Жуан””; „Вікторіанський роман. Роль Д. Остен у процесі його формування”; „Урбаністичні мотиви у творчості Ч. Діккенса”.</p> <p>Ведення читачького щоденника.</p>
4	<p>Ознайомитися з творчістю найвидатніших представників французької літератури ХІХ ст.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Р. де Шатобріан „Рене”. - В.Гюго Лірика. „Передмова до драми „Кромвель”. „Собор Паризької богоматері”. - А. де Мюссе Лірика. „Сповідь сина століття”. - Ж.Санд „Консуело”. - Стендаль „Ваніна Ваніні”. „Червоне і чорне”. - О. де Бальзак „Гобсек”. „Шагренева шкіра”. „Батько Горіо”. - П. Меріме Новели („Маттео Фальконе”, „Кармен”). <p>Опрацювання критичної літератури.</p> <p>Підготовка рефератів на одну з тем: „Герой епохи у творчості А. де Мюссе”; „Функції символів в новелах П. Меріме”; „Опозиція столиці і провінції у романі О. де Бальзака „Втрачені ілюзії””.</p> <p>Ведення читачького щоденника.</p>
5	<p>Ознайомитися з творчістю найвидатніших представників літератури США ХІХ ст.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ф.Купер „Останній з могікан”. - Е.А.По Лірика („Ворон”). Новели („Золотий жук”, „Убивство на вулиці Морґ”, „Провалля і маєтник”, „Чорний кіт”). - Г.Мелвілл „Мобі Дік”. - Н.Готорн „Червона літера”. - У.Уїтмен Лірика. <p>Опрацювання критичної літератури.</p> <p>Підготовка доповідей на одну з тем: „Парадигма гріха у романі Готорна „Червона літера””; „Традиції Е.А. По в сучасній американській літературі”; „Філософська символіка роману Г. Мелвілла „Мобі Дік””.</p> <p>Ведення читачького щоденника.</p>
6	<p>Ознайомитися з творчістю найвидатніших представників польської літератури ХІХ ст. («три барди»).</p> <ul style="list-style-type: none"> - А.Міцкевич Лірика. „Пан Тадеуш”. - Ю.Словацький Лірика. - З. Красинський. Лірика. <p>Опрацювання критичної літератури.</p>

	Підготовка рефератів на одну з тем: „Фольклор у ліричному циклі А. Міцкевича „Балади й романси””; „Своєрідність лірики Ю. Словацького”. Ведення читацького щоденника.
--	--

4. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Формами поточного контролю є усна чи письмова (тестування, есе, реферат, творча робота) відповідь студента.

Формами підсумкового контролю є екзамен.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- стандартизовані тести;
- проекти (індивідуальні та командні, дослідницько-творчі проекти);
- реферати;
- есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота						Екзамен	Сума
Змістовий модуль №1			Змістовий модуль № 2				
<i>T1</i>	<i>T2</i>	<i>T3</i>	<i>T1</i>	<i>T2</i>	<i>T3</i>	40	100
10	10	10	10	10	10		

T1, T2 ... T 3 – теми змістових модулів.

5. Рекомендована література

5.1. Базова (основна)

1. Белобратов А.В., Березина А.Г., Полубояринова Л.Н. История западноевропейской литературы XIX века. Германия. Австрия. Швейцария. М., 2003.
2. Берковский Н.Я. Романтизм в Германии / Н.Я.Берковский. – СПб.: Азбука-классика, 2001.
3. Давиденко Г. Й. Історія зарубіжної літератури XIX – початку XX століття: навч. посібник. [для студ. вищ. навч. закл.] [2-ге вид.].К.: Центр учбової літератури, 2007 400 с.
4. Затонский Д.В. Европейский реализм XIX века: Линии и лики. – Киев, 1984.
5. История западноевропейской литературы. XIX век: Англия: Учебное пособие / Л.В.Сидорченко, И.И.Бурова, А.А.Аствацатуров и др.; под ред. Л.В.Сидорченко, И.И.Буровой. М.: Изд. центр „Академия”, 2004.
6. Луков В.А. История литературы. Зарубежная литература от истоков до наших дней. М., 2003.
7. Мислителі німецького Романтизму / Упоряд. Л. Рудницький та О. Фешовець. Івано-Франківськ: Вид-во „Лілея-НВ”, 2003.
8. Наливайко Д.С., Шахова К.О. Зарубіжна література XIX сторіччя. Доба романтизму: Підручник. Тернопіль: Навчальна книга «Богдан», 2001.
9. Пригодій С.М., Горенко О.П. Американський романтизм. Полікритика : навч. посібник. К.: Либідь, 2006. 440 с.
10. Соколова Т.В. История западноевропейской литературы XIX века: учеб. М.: Академия, 2003.
11. Храповицкая Г. Н., Коровин А. В. История зарубежной литературы. Западноевропейский и американский романтизм. М.: Академия, 2007
12. Храповицкая Г.Н. Романтизм в зарубіжній літературі (Германия, Англия, Франция, США). Практикум. М.: Академия, 2003.
13. Храповицкая Г.Н. Реализм в зарубежной литературе. Практикум: учеб. Пособие М. : Академия, 2006.
14. Черноиваненко Е.М. Литературный процесс в историко-культурном контексте: Развитие и смена типов литературы и художественно-литературного сознания в русской словесности X-XX веков. Одесса: Маяк, 1997.
15. Шалагінов Б.Б. Класики і романтики : студії з історії німецької літератури XVII-XVIII століть. К. : Вид. дім. „Києво-Могилянська академія”, 2013. 440 с.

5.2. Допоміжна

1. Журавлева Е. Романтизм в зарубіжній літературі // Література. № 7 2000 С. 2-4.
2. Зарубежная литература XIX века: практикум. М: Флинта: Наука, 2002.
3. Зарубежные писатели: Биобиблиографический сл.: В 2 ч. / Под ред. Н.П. Михальской. – М., 1997 (2003).
4. Зенкин С. Н. Французский романтизм и идея культуры. М., 2002.
5. Калініченко М. Часопросторові виміри роману “Мобі Дік” Г. Мелвілла і масової сенсаційної літератури доби американського ренесансу. Іноземна філологія. Український науковий збірник. Вип. 126. Частина 1, 2014. С. 132–138.

6. Канова Г. О. Феноменология романтического ероса (на матеріалі творчості лейкістів та харківської школи романтиків): автореф. дис... канд. філол. наук: 10.01.05; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. К., 2008. 19 с.
7. Кривцун О. Концепция искусства романтизма // Эстетика: Учебник. М.: Аспект Пресс, 2000. 434 с.
8. Малкина В. Я. Поэтика исторического романа: Проблема инварианта и типология жанра. Тверь: Твер. гос ун-т, 2002.
9. Сорокіна Є.А. Стендаль «Червоне і чорне»: матеріали до варіативного вивчення. Реалістичний роман у біографічних та літературних вимірах / Всесвіт.літ. в серед. навч.закл.України. 2000. № 9. С.36-45.
10. Энциклопедия мировой литературы / Под ред. С.В.Стахорского. СПб.: Невская книга, 2000. 656 с.

6. Інформаційні ресурси

1. AeLib: Бібліотека світової літератури. Оригінали та переклади // <http://www.ae-lib.org.ua/>
2. Аникст А. Байрон-драматург [електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://www.philology.ru/literature3/anikst-59.htm>
3. Бекчева И. Ю. К Характеристике раннего романтизма в Германии // Вестник АмГУ // http://www.amursu.ru/vestnik/7/5_7_99.html
4. Бент М. Немецкая романтическая новелла: Генезис, эволюция, типология [електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://danshorin.com/liter/bent1.html>
5. Ботникова А.Б. Немецкий романтизм: диалог художественных форм [електронний ресурс]. – Режим доступа: http://window.edu.ru/window/library?p_rid=46991
6. Быков А.В. Зарубежная литература XIX века. Реализм. Курс лекций [електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://www.egpu.ru/main/rus/struct/katheder/russarublit/Resources.aspx>.
7. Быков А.В. Зарубежная литература XIX века. Романтизм. Хрестоматия [електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://www.egpu.ru/main/rus/struct/katheder/russarublit/Resources.aspx>.
8. Быков А.В. Курс лекций. Зарубежная литература первой половины XIX века: Романтизм [електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://www.egpu.ru/main/rus/struct/katheder/russarublit/Resources.aspx>.
9. Виктор Гюго. История жизни [електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://www.peoples.ru/art/literature/poetry/oldage/hugo/history1.html>.
10. Володарская Л. Перси Биши Шелли [електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://www.philology.ru/literature3/volodarskaya-98.htm>
11. Гинзбург Л.Я. О психологической прозе. // <http://19v-euro-lit.niv.ru/19v-euro-lit/ginzburg-o-psihologicheskoy-proze/index.htm>
12. Голованова Ирина Сергеевна. История мировой литературы. Лекции. // <http://17v-euro-lit.niv.ru/17v-euro-lit/golovanova/index.htm>
13. Грешных В.И. Художественная проза немецких романтиков: формы выражения духа [електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://etagofman.narod.ru/glavnaya.html>
14. Евнина Е.М. Виктор Гюго [електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://www.philology.ru/literature3/evnina-73.htm>
15. Жизненный и творческий путь Бальзака [електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://www.knowed.ru/index.php?name=pages&op=view&id=472>
16. Жизненный и творческий путь Стендаля [електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://www.knowed.ru/index.php?name=pages&op=view&id=468>
17. Зарубежная литература. Практикум. Под общей редакцией проф. Вл. А. Лукова // <http://17v-euro-lit.niv.ru/17v-euro-lit/lukov-praktikum/index.htm>

18. Зверев А.М Вдохновенная математика Эдгара По [электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.philology.ru/literature3/zverev-03.htm>
19. Зверев. Уолт Уитмен [электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://feb-web.ru/feb/ivl/v17/v17-5402.htm>
20. История зарубежной литературы XIX века // <http://www.simpatika-cats.ru/>
21. История зарубежной литературы XIX века / Под ред. Н.А.Соловьевой (1991) [электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.ae-lib.org.ua/texts/history_of_literature_XIX_ru.htm.
22. Корней Чуковский. Мой Уитмен [электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://lib.ololo.cc/b/132272/read>
23. Литература Западной Европы 19 века // <http://19v-euro-lit.niv.ru/>
24. Манн Ю., Стукалова О., Олесина Е. Мировая художественная культура. XIX век // <http://www.piter.com/chapt.phtml?id=978591180267>
25. Набоков В. Гюстав Флобер: «Госпожа Бовари» [электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.philol.msu.ru/~forlit/Pages/Biblioteka_Nabokov_Flaubert.htm
26. Новеллистика Мериме [электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.knowed.ru/index.php?name=pages&op=view&id=479>
27. Основные этапы жизненного и творческого пути Диккенса [электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.knowed.ru/index.php?name=pages&op=view&id=502>
28. Поэты «Парнаса» [электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.knowed.ru/index.php?name=pages&op=view&id=487>
29. Реизов Б.Г. История и вымысел в романах Вальтера Скотта [электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.philology.ru/literature3/reizov-71.htm>
30. Романчук Л. Любовная лирика Байрона [электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://roman-chuk.narod.ru/1/Byron.htm>
31. Сайт, посвящённый жизни и творчеству Байрона [электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.library.ru/2/lit/sections.php?a_uid=51
32. Сайт, посвящённый жизни и творчеству Бальзака [электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.pergam-club.ru/book/export/html/1164>
33. Сайт, посвящённый жизни и творчеству Гофмана [электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://etagofman.narod.ru/glavnaya.html>
34. Сайт, посвящённый жизни и творчеству Диккенса [электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.dickens.ru/module-sa-aname-141/>
35. Сайт, посвящённый жизни и творчеству Эдгара По [электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.edgarpoe.ru/tvorchestvo-edgara-po/>
36. Староверова Е. В.: Американская литература // <http://lit-prosv.niv.ru/lit-prosv/staroverova-amerikanskaya-literatura/index.htm>
37. Толмачёв М.В. Свидетель века Виктор Гюго [электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.philology.ru/literature3/tolmachov-88.htm>
38. Французская литература от истоков до начала новейшего периода: электронная энциклопедия // <http://www.litdefrance.ru/about>
39. Цвейг С. Тайна Байрона [электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.georgebyron.ru/lb-ar-aaa-1045/>
40. Электронная библиотека RoyalLib.ru // <http://royallib.ru/>
41. Электронная библиотека Максима Мошкова [электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://lib.ru/>